

Brüssel, 30. september 2025
(OR. en)

13388/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0305 (NLE)

AGRI 454
FAO 45
ENV 911
RGA 5

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	29. september 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 564 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS, millega määratakse kindlaks rahvusvahelise põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside lepingu juhtorganis liidu nimel võetav seisukoht seoses teatavate ettepanekutega, mis on esitatud vastuvõtmiseks juhtorgani üheteistkümnendal istungjärgul

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 564 final.

Lisatud: COM(2025) 564 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 29.9.2025
COM(2025) 564 final

2025/0305 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

**millega määratakse kindlaks rahvusvahelise põllumajanduskultuuride geneetiliste
ressursside lepingu juhtorganis liidu nimel võetav seisukoht seoses teatavate
ettepanekutega, mis on esitatud vastuvõtmiseks juhtorgani üheteistkümnendal
istungjärgul**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesolevaga tehakse ettepanek võtta vastu nõukogu otsus, millega määratakse kindlaks rahvusvahelise põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside lepingu (edaspidi „leping“) muutmist käsitlev liidu nimel võetav seisukoht 24.–29. novembril 2025 toimuval lepingu juhtorgani üheteistkümnendal istungjärgul.

Nimetatud leping jõustus 2004. aastal. Selle eesmärk on tagada toiduga kindlustatus maailma põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside säilitamise, vahetamise ja kestliku kasutamise kaudu ning nende kasutamisest saadava tulu õiglane ja võrdne jaotamine. Lepingu kõrgeim organ on juhtorgan, millesse kuuluvad kõik lepingu osalised. Liit ja kõik selle liikmesriigid on lepingu osalised. Juhtorganil on õigus võtta vastu lepingu ja selle lisade muudatusi. Need muudatused jõustuvad pärast seda, kui kaks kolmandikku lepinguosalistest on need ratifitseerinud, vastu võtnud või heaks kiitnud.

Lepingu alusel on kehtestatud mitmepoolne juurdepääsu- ja tulujaotussüsteem 64 kõige tähtsama toidu- ja söödakultuuri jaoks, mis on toiduga kindlustatuse ja vastastikuse sõltuvuse seisukohast üliolulised (nende loetelu on esitatud lepingu I lisas). Taimede geneetiliste ressursside vahetamist reguleeritakse materjali üleandmise standardkokkuleppega, milles määratakse kindlaks materjali tarnija ja saaja õigused ja kohustused. On loodud tulujaotusfond, mis toimib mehhanismina mitmepoolsest süsteemist saadavate rahaliste vahendite vastuvõtmiseks ja nende abil arengumaades toimuvate projektide rahastamiseks.

Lepingu raames on alates 2013. aastast peetud läbirääkimisi mitmepoolse süsteemi muutmiseks eesmärgiga suurendada tulujaotusfondi kasutajapõhist tuluvoogu. Neid läbirääkimisi on edasi viinud mitmepoolse süsteemi toimimise tõhustamise ajutine avatud töörühm, mille juhtorgan moodustas 2013. aastal. Selle volitusi pikendati 2015. ja 2017. aastal ning see loodi uuesti 2022. aastal. Selle viimane, neljateistkümnes koosolek toimus 7.–11. juulil 2025. Töörühma töö tulemusena on välja töötatud meetmete pakett, mille vastuvõtmist kaalutakse juhtorgani üheteistkümnendal istungjärgul 2025. aasta novembris. Pakett hõlmab järgmist:

1. lepingu I lisa täiendamine eesmärgiga teha mitmepoolse süsteemi raames kättesaadavaks suurem hulk taimede geneetilisi ressursse;
2. materjali üleandmise standardkokkuleppe muutmine eesmärgiga tõhustada selle tingimusi, kuid tagada samal ajal tasakaal taimede geneetiliste ressursside tarnijate ja saajate huvide vahel;
3. lepingu muudetud I lisale ja materjali üleandmise muudetud standardkokkuleppele lisatav resolutsioon, milles käsitletakse digitaalsete järjestusandmete kasutamisest saadava rahalise tulu jaotamisega seotud ootusi. Materjali üleandmise standardkokkuleppes ei käsitleta digitaalseid järjestusandmeid (st taimede genoomi järjestusi, mis võivad kodeerida eri omadusi või tunnuseid ning on muutumas üha olulisemaks uurimis- ja aretusvahendiks), kuna ei ole veel selge, mida need täpselt hõlmavad. Näiteks on raske kindlaks teha nende päritolu ja seda, kui suur on uue toote puhul nende roll, ning seega välja arvutada nende kasutamisest saadavat jaotatavat tulu.

Need läbirääkimised võidakse lõpule viia juhtorgani eelseisval üheteistkümnendal

istungjärgul, mis toimub 2025. aasta novembris. Käesoleva ettepaneku kohase otsusega määratakse kindlaks liidu seisukoht seoses lepingu I lisa täiendamisega ja materjali üleandmise standardkokkuleppe muutmisega.

Liidu seisukoht on täiendada I lisa nii palju kui võimalik ning käsitada seda täiendamist paketi muude elementide rakendamise eeltingimusena. Lepingu I lisa muudatustel ja materjali üleandmise standardkokkuleppe muudatustel oleks pärast jõustumist õiguslik mõju. Seepärast on vaja nõukogu luba nõustuda kõnealuste läbirääkimiste tulemustega, kui need on kooskõlas liidu seisukohaga.

Käesoleva ettepaneku kohase otsusega tuleks ühtlasi tunnistada kehtetuks varasem nõukogu otsus 12102/22, mille nõukogu võttis vastu 2022. aastal enne juhtorgani üheksandat istungjärku, kuna see otsus hõlmab üksnes I lisa täiendamist, kuid mitte muid juhtorgani eelseisval üheteistkümnendal istungjärgul arutusele tulevaid elemente.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Lepinguga on ette nähtud õiguslikult siduv üleilmne raamistik põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside kestlikuks säilitamiseks ning mitmepoolne süsteem, millega tagatakse kõikidele lepinguosalistele mitte üksnes juurdepääs nendele ressurssidele, vaid ka nende kasutamisest saadava tulu jagamine. Kuna ettepaneku eesmärk on parandada lepingu toimimist, on see kooskõlas liidu põllumajandus- ja keskkonnavaldkonna poliitikaga ning toetab seda.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepaneku eesmärk on toetada põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside lepingukohasest kasutamisest saadava tulu õiglast ja võrdset jaotamist. Kuna saadavat tulu kasutatakse arengumaades toimuvate projektide rahastamiseks, on ettepanek kooskõlas liidu rahvusvahelise partnerlus- ja arengupoliitikaga ning toetab seda.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on sätestatud, et nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal vastu otsused, millega kehtestatakse „lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku“.

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõiget 9 kohaldatakse olenemata sellest, kas liit on asjaomase organi liige või asjaomase lepingu osaline.

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslik toime asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, kuid mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“.

Juhtorgan on lepinguga, täpsemalt ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni konverentsil 3. novembril 2001 vastu võetud ja 29. juunil 2004 jõustunud lepinguga loodud organ.

Liit ja kõik selle liikmesriigid on kõnealuse lepingu osalised.

Kavandatav akt, mille juhtorgan peab vastu võtma, on õigusliku toimega akt. Vastavalt lepingu artikli 12 lõikele 12.4, artiklile 23 ja artikli 24 lõikele 24.2 muutub kavandatav akt rahvusvahelise õiguse alusel lepinguosaliste jaoks siduvaks.

Kavandatava aktiga ei täiendata ega muudeta lepingu institutsioonilist raamistikku.

Seega on esildatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaaloiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mille kohta liidu nimel seisukoht võetakse. Kui kavandatava aktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks ja teine on kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus, peamisest või ülekaalukast eesmärgist või valdkonnast tulenev materiaaloiguslik alus.

Kui kavandatava aktiga taotletakse mitut eesmärki või reguleeritakse mitut valdkonda, mis on üksteisega lahutamatu seotud ning millest ükski ei ole võrreldes teistega kõrvalise tähtsusega, tuleb erandina nimetada ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaaloigusliku alusena mitu vastavat õiguslikku alust.

Kavandatava aktiga taotletakse põllumajanduse ja keskkonnakaitse valdkondadega seotud eesmärgi ja reguleeritakse neid valdkondi. Kõnealused eesmärgid ja aspektid on omavahel lahutamatu seotud ja ükski neist ei ole võrreldes teistega kõrvalise tähtsusega.

Seepärast on esildatud otsuse materiaaloiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 43 lõige 2 ja artikli 192 lõige 1.

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikli 43 lõige 2 ja artikli 192 lõige 1 koostoimes ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ei ole asjakohane.

- **Proportsionaalsus**

Ei ole asjakohane.

- **Vahendi valik**

Tulenevalt ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikest 9 on valitud vahend ainus võimalik vahend käesoleva ettepaneku eesmärgi saavutamiseks.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei ole asjakohane.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Vt allpool.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ettepanek tugineb läbirääkimistekstile, mille vastuvõtmist kaalutakse juhtorgani üheteistkümnendal istungjärgul 2025. aasta novembris. Selle teksti on koostanud mitmepoolse süsteemi toimimise tõhustamise ajutine avatud töörühm, mille juhtorgan on sel eesmärgil moodustanud. Töörühma töö kujutas endast järkjärgulist protsessi, mis hõlmas teksti koostamist tööühma koosolekutel, selle avalikustamist ja seejärel märkustest lähtuvalt selle ümbersõnastamist. Sellesse protsessi võisid panustada kõikide lepingu osalisriikide eksperdid ja sidusrühmad.

- **Mõju hindamine**

Ei ole asjakohane.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ei ole asjakohane.

- **Põhiõigused**

Ettepanek ei mõjuta põhiõigusi.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Ei ole asjakohane.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artiklis 1 on selgitatud lepingu juhtorgani üheteistkümnendal (või mõnel järgneval) istungjärgul toimuvatel läbirääkimistel liidu nimel võetavat seisukohta seoses lepingu I lisa muudatustega ja materjali üleandmise muudetud standardkokkuleppe vastuvõtmisega.

Artiklis 2 on selgitatud, millistel tingimustel võib liidu nimel võetav seisukoht erineda käesoleva ettepaneku kohase nõukogu otsuse sisust.

Artikliga 3 tunnistatakse varasem samateemaline nõukogu otsus kehtetuks.

Artiklis 4 on sätestatud käesoleva ettepaneku kohase nõukogu otsuse kehtivuse lõppkuupäev.

I ja II lisas on üksikasjalikumalt kirjeldatud artiklis 1 nimetatud seisukohta.

III lisas on täpsustatud artiklis 2 nimetatud tingimusi.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega määratakse kindlaks rahvusvahelise põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside lepingu juhtorganis liidu nimel võetav seisukoht seoses teatavate ettepanekutega, mis on esitatud vastuvõtmiseks juhtorgani üheteistkümnendal istungjärgul

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2 ja artikli 192 lõiget 1 koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Liit sõlmis rahvusvahelise põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside lepingu (edaspidi „leping“) nõukogu otsusega 2004/869/EÜ⁽¹⁾ ja see jõustus 29. juunil 2004.
- (2) Vastavalt lepingu artiklile 23 ja artikli 24 lõikele 24.2 võib lepinguga asutatud juhtorgan (edaspidi „juhtorgan“) võtta vastu lepingu ja selle lisade muudatusi.
- (3) Oma üheteistkümnendal istungjärgul, mis toimub 24.–29. novembril 2025, vaatab juhtorgan läbi ettepaneku muuta lepingu I lisa nii, et see hõlmaks ka selliste põllumajanduskultuuride geneetilisi ressursse, mida nimetatud lisas praegu ei kajastata, ning võtab võimaluse korral vastu sellekohase otsuse. Lepingu I lisas loetletud taimede geneetiliste ressursside puhul kohaldatakse lepingu alusel loodud mitmepoolset juurdepääsu- ja tulujaotussüsteemi (edaspidi „mitmepoolne süsteem“).
- (4) Juhtorgan vaatab I lisa muutmise ettepaneku läbi osana meetmepaketist, mis hõlmab ka ettepanekut muuta materjali üleandmise standardkokkulepet, mis kujutab endast standardlepingut materjalide vahetamiseks mitmepoolse süsteemi raames.
- (5) Selle meetmepaketi on ette valmistanud mitmepoolse süsteemi toimimise tõhustamise ajutine avatud tööühm, mille juhtorgan on sel eesmärgil moodustanud. Liit peaks toetama ettepanekute kohaseid lepingu I lisa muudatusi ja materjali üleandmise standardkokkuleppe muudatusi, kuna need peaksid aitama kaasa lepingu põhieesmärkide saavutamisele.
- (6) Kui juhtorgani otsus täiendavaid põllumajanduskultuuride geneetilisi ressursse käsitlevate lepingu I lisa muudatuste ja materjali üleandmise standardkokkuleppe muutmise kohta on vastu võetud, muutub see pärast seda, kui kaks kolmandikku lepinguosalistest on selle ratifitseerinud, vastu võtnud või heaks kiitnud, liidule siduvaks. Seepärast on asjakohane määrata kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel juhtorganis selle üheteistkümnendal istungjärgul või kui üheteistkümnendal

⁽¹⁾ Nõukogu 24. veebruari 2004. aasta otsus 2004/869/EÜ toidu ja põllumajanduse taimede geneetilisi ressursse käsitleva rahvusvahelise lepingu sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT L 378, 23.12.2004, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2004/869/oj>).

istungjärgul kokkuleppele ei jõuta, siis mis tahes järgneval istungjärgul, mis toimub käesoleva otsuse kehtivusperioodil.

- (7) Lepingu I lisa muutmiseks ja materjali üleandmise standardkokkuleppe muutmiseks ei ole vaja muuta liidu õigust.
- (8) Selleks, et võimaldada vajalikku paindlikkust läbirääkimistel, mis toimuvad juhtorgani üheteistkümnendal istungjärgul – või kui üheteistkümnendal istungjärgul kokkuleppele ei jõuta, siis mis tahes järgneval istungjärgul –, tuleks liidule anda luba nõustuda käesoleva otsusega seotud väiksemate tehniliste muudatustega, mis võidakse teha seoses juhtorgani otsusega lepingu I lisa muudatuste ja materjali üleandmise standardkokkuleppe muutmise kohta, tingimusel, et kõnealuste tehniliste muudatuste tulemusena ei muutu käesoleva otsuse sisu.
- (9) Käesolevat otsust tuleks kohaldada piiratud ajavahemiku jooksul, mille möödudes peaks komisjon juhul, kui lepingu lisa muudatusi ega materjali üleandmise standardkokkuleppe muudatusi ei ole vastu võetud, hindama käesoleva otsuse tõhusust ja tegema ettepaneku selle kohaldamisaja pikendamise või pikendamata jätmise, selle muul viisil muutmise või selle kehtetuks tunnistamise kohta.
- (10) Varasem nõukogu otsus 12102/22, millega on määratud kindlaks lepingu juhtorganis liidu nimel võetav seisukoht, tuleks kehtetuks tunnistada, kuna see ei kajasta arengusuundumusi mitmepoolse süsteemi toimimise tõhustamise ajutises avatud tööühmas,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Seisukoht, mis võetakse liidu nimel 24.–29. novembril 2025 toimuval rahvusvahelise põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside lepingu juhtorgani üheteistkümnendal istungjärgul – või kui üheteistkümnendal istungjärgul kokkuleppele ei jõuta, siis mis tahes järgneval istungjärgul – seoses mitmepoolse juurdepääsu- ja tulujaotussüsteemi kohaldamisulatus laiendamist käsitlevate muudatustega kõnealuse lepingu I lisas ning materjali üleandmise muudetud standardkokkuleppe vastuvõtmisega, põhineb lepingu I lisa muutmise kavandil ja materjali üleandmise standardkokkuleppe muutmise kavandil, mis on esitatud vastavalt I ja II lisas.
2. Materjali üleandmise muudetud standardkokkuleppega kehtestatud kohustuslike maksete süsteemi rakendatakse vastavalt tingimustele, mis on seotud lepingu I lisa muudatuste jõustumisega.

Artikkel 2

Kui enne juhtorgani üheteistkümnendat istungjärku või selle ajal – või kui üheteistkümnendal istungjärgul kokkuleppele ei jõuta, siis mis tahes järgneval istungjärgul – esitatakse uusi teaduslikke või tehnilisi andmeid, mis tõenäoliselt mõjutavad artiklis 1 osutatud seisukohta, või kui liit peab kõnealusel istungjärgul alustama täiendavaid läbirääkimisi, võib liidu seisukohta kohapeal kokku lepitavate väiksemate tehniliste muudatuste ulatuses muuta ning seejuures tuleb järgida käesoleva otsuse III lisas esitatud põhimõtteid.

Artikkel 3

Nõukogu 13. septembri 2022. aasta otsus 12102/22, millega määratakse kindlaks taimede geneetiliste ressursside toidu ja põllumajanduse tarbeks kasutamise rahvusvahelise lepingu juhtorganis liidu nimel võetav seisukoht kõnealuse lepingu I lisa muutmise kohta, tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 4

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Artikkel 5

Käesolevat otsust kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2029.

Artikkel 6

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile ja liikmesriikidele.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja
[...]